

ZBRAŇ V DOMĚ: riziko, či ochrana?

DAVID KARÁSEK

Každému, kdo si pořizuje zbraň pro ochranu obydlí, jistě přijdou na mysl otázky jako: Co všechno se může stát? Co když se ke zbrani dostane někdo nepovolaný? Co když mně ji ukradnou? Co když se k ní dostanou děti? Co když mi ji vetřelec vezme a použije ji proti mně? Není zbraň v domě nakonec spíše zvýšením rizika, než aby ho snižovala?

Tuto otázku si položil i doktor Arthur Kellerman. Jako lékař ambulance v Seattlu, jednom z amerických měst s nejvyšší kriminalitou, si všiml, že počet postřelených, kteří byli údajně zraněni zbraní patřící jim nebo rodinnému příslušníku, daleko převyšuje počet lidí přivezených s tím, že jde o pachatele zraněného obráncem. Dal se tedy do důkladného, šest let trvajícího výzkumu, jehož závěry byly otřesné: na každý jeden případ, kdy byl použitím zbraně v domě usmrcen vetřelec, připadalo 37 sebevražd, 5 vražd mezi rodinnými příslušníky a jedna smrtelná nehoda. Doktor Kellerman tedy na základě svého výzkumu došel k závěru, že je pravděpodobnost 43:1, že zbraň v domě zapříčiní spíš smrt rodinného příslušníka než vetřelce, a držení zbraně v domě rozhodně nedoporučuje. Má pravdu?

Když se na statistiku podíval Gary Kleck, profesor kriminologie z floridské státní univerzity, našel ve studii hned několik nesrovnalostí. Za prvé, převážná část těchto úmrtí členů rodiny byly sebevraždy (83 %). Tvzení, že zbraň v domě může zapříčinit sebevraždu, je poněkud odvážné: příčinou sebevraždy

je rozhodnutí člověka, zbraň je pouze nástrojem. Aby tedy bylo těchto 83 % mrtvých zachráněno, bylo by nutné jim při odstranění zbraně z dosahu zároveň také odebrat jiné možnosti uskutečnění jejich úmyslu.

Dalších 12 % z této statistiky tvořily vraždy. Kromě obdoby předchozí námitky, tj. že i v nepřítomnosti střelné zbraně je možno spáchat vraždu jiným způsobem, vyšel najevo další háček: při podrobnějším zkoumání těchto vražd se ukázalo, že v tom obvykle figurovala také trestní minulost zavražděného, domácí násilí jím páchané, užívání drog či obchod s nimi a další faktory, které obvykle znamenají zvýšené riziko vraždy samy o sobě. Byl dokonce započítán i případ, kdy řečený člen rodiny byl zastřelen s onou zbraní v ruce, když kladl odpor policejnímu zásahu – i to bylo do statistiky přidáno jako „zastřelení člena rodiny v domě, kde byla střelná zbraň“. Vztahovat statistiku sestavenou převážně z takových případů na celou populaci držitelů zbraní je přinejmenším nevěrohodné.

Ještě větší nesrovnalost se ale ukázala na druhé straně statistiky. Doktor Kellerman správně spočítal, že na 43 mrtvých členů rodiny připadá pouze jeden zastřelený vetřelec. Nevzal však vůbec v úvahu skutečnost, že cílem nutné obrany není usmrcení útočníka, ale odvrácení útoku – tudíž nezapočítal všechny případy, kdy byl útok vetřelce použitím zbraně odvrácen, ale vetřelec nebyl zabit. A těchto případů je mnoho. Profesor Kleck prováděl mezi držiteli zbraní průzkum týkající se použití zbraně v obraně. Zjistil, že v 92 % případů nebyl při obraně domu pachatel vůbec zraněn: k neutralizaci útoku stačilo ukázání zbraně či varovný výstřel. Pouze v 8 % případů byl vetřelec při použití zbraně v obraně skutečně zraněn, a pouze v jednom případě z tisíce byl zabit.

Plná statistika by se tedy dala dopočítat tak, že na každých 43 případů smrtelného zranění střelnou zbraní v rodině (ať už jsou okolnosti těchto zranění jakékoli) připadá jeden případ, kdy je vetřelec v obraně usmrcen; 79 případů, kdy je vetřelec střelnou zbraní zneškodněn, ale nezemře; a 920 případů, kdy vetřelec zůstane nezraněn, ale jeho útok je přesto zneutralizován. Na každý jeden případ, kdy zbraň figuruje při neštěstí v rodině, by tak připadalo 23 případů, kdy je s její pomocí odvráceno nebezpečí hrozící rodině od vetřelce.

Při úvaze, zda si pořídit zbraň na ochranu obydlí, byste ale měli vzít v úvahu ještě jednu chybu, která se ve statistikách často projevuje a která je obsažena i v Kellermanově tezi, že „je pravděpodobnost 43:1, že zbraň v domě zapříčiní spíš smrt rodinného příslušníka než vetřelce“. Není to pravděpodobnost. Pravděpodobnost vyjadřuje četnost náhodných jevů, a jak praví klasik, nehoda není náhoda. Uvedená neštěstí rozhodně nejsou náhodná, právě naopak – téměř všechna může držitel zbraně odvrátit patřičnou opatrností a rozumem. Máte-li doma zbraně, lze předpokládat, že se vaše děti nepostřelí, budete-li je skladovat v trezoru (tedy samozřejmě zbraně, ne děti) nebo jinak mimo jejich dosah. Pokud vaše rodina není zapletena do kriminality, není příliš pravděpodobné, že by vás některý z členů rodiny ohrožoval vaší vlastní zbraní. Také riziko, že vás zastřelí vlastní žena, se dá výrazně snížit tím, že ji nebudete mlátit... a důsledné dodržování pravidel bezpečného zacházení se zbraní, včetně zákazu manipulace pod vlivem alkoholu, je pro správného držitele zbrojního průkazu snad samozřejmost.

Jaká je tedy pravděpodobnost, že vám zbraň v domě přinese víc škody než užitku? Žádná. Je to všechno na vás.

